

การสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง แก่วัยรุ่นชายเพื่อป้องกันโรคเอดส์

วันชัย บุพพันเหรียญ พ.บ.*

บทคัดย่อ

เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) มุ่งศึกษาถึงการสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองแก่วัยรุ่นชาย เพื่อป้องกันโรคเอดส์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพศชาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง จำนวน 119 คน กลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 42 คน เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง การทดลองทำโดยให้นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 10 คน ไปศึกษาวิธีการให้ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติแล้วนำไปสอน สาธิตให้นักเรียนกลุ่มทดลองรวมทั้งการให้ความรู้ด้านเพศศึกษา การสัมภาษณ์ การรับรู้ความรู้สึกร่วมกับผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ในด้านความรู้ก่อนการทดลอง นักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่พบความแตกต่างกัน ($P>0.05$) กลุ่มทดลองหลังการอบรมมีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบ ($P<0.05$) การศึกษานี้เป็นการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับการอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันโรคเอดส์ให้นักศึกษาแพทย์ที่เลี้ยงให้มีความเชื่อมั่นในการให้การอบรม ไปอบรมนักเรียนในกลุ่มทดลองให้มีความเชื่อมั่นในความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนให้มีความสามารถป้องกันโรคเอดส์ได้

Abstract An outreach educational programme for male adolescents on self-efficacy in AIDS prevention

Wanchai Bupphanharun MD.*

Population vulnerable to HIV/AIDS through heterosexual behavior in Secondary Schools, required innovative and appropriate intervention and awareness. Secondary School male students who were considered as the high risk group with the strong tendency of having heterosexual behavior were selected in Quasi Experimental Research. Pretest was done in both the experimental and control groups. Then the intervention programme was given for the experimental group so that to promote proper AIDS knowledge, understanding and awareness

* ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Preventive Medicine and Social Sciences, Faculty of Medicine, Srinakharinwirot University

in order to create self-reliance and self-confidence to the students and practise safe sex by condom use and facilitate AIDS prevention campaign within/among school. These were taught by educated, well trained and qualified medical students whose ages were slightly different from selected samples. The training formats were lectures, small group discussions, group processes, counselling practices and doing interview among HIV persons on and indepth basis. After that post-test was administered, all students had to compare the knowledge and awareness between two groups.

The intervention programme had been well received by students. It was found that there was no different in the basic knowledge, attitude, practice and as well as bringing up of their children ($p>0.05$) but after the intervention programme the knowledge, attitude and practice of HIV/AIDS in the experimental group was better than before and than the control group ($p<0.05$).

An Outreach Educational Programmes in the Secondary schools were potentially successful if students realize their self-reliance, self-confidence and understood proper knowledge and practice to prevent HIV/AIDS.

(MJS 2002 ; 9 : 7 - 16)

บทนำ

ประเทศไทยได้รายงานผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็น ปัญหาทางสาธารณสุขระดับชาติของประเทศไทย ประเทศไทยได้จัดตั้งโครงการป้องกันและควบคุมโรค เอดส์ในปี พ.ศ. 2530 จากมติของคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้มีการจัดทำแผนระดับประเทศ เพื่อป้องกันและ ควบคุมการระบาดของโรคเอดส์ ควรเริ่มให้ความรู้โรค เอดส์แก่เยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา การผลิตสื่อสุขภาพเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการ เสนอแนะวิธีป้องกันตนเองและการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้อื่น วัยรุ่นเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์เพราะเป็นวัยที่มี พัฒนาการทางสรีระ การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีความต้องการอยากรู้ อยากลองแต่ขาดประสบการณ์ เกิดการลองผิดลองถูก ถูกชักจูงไปในทางเสื่อมเสียได้ ง่ายจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ในสังคมทุกคน ที่จะช่วย เหลือวัยรุ่นให้ปลอดภัยต่อเชื้อเอดส์ การสอนหรือการ สร้างแนวความคิดให้วัยรุ่น เรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง

โดยการใช้กระบวนการพัฒนาความสามารถของตนเอง ซึ่งคาดว่าจะเป็นการช่วยวัยรุ่นได้เรียนรู้จัดการป้องกัน ตนเองไม่ให้ติดเชื้อเอดส์ได้ ความสามารถของตนเอง จากทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของ Albert Hamelura ได้ อธิบายว่า การสร้างความสามารถของตนเองขึ้นจะช่วย ให้บุคคลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมและสามารถแก้ไข ปัญหาได้ในอนาคต ซึ่งความสามารถของตนเองจะสร้าง ได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ และประสบการณ์การเรียนรู้ ได้รับการชี้แจงและการได้ กำลังใจจากผู้สอน การสร้างความเชื่อมั่นใน ความสามารถของตนเองให้กับวัยรุ่น จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการ ป้องกันโรคเอดส์โดยการวิจัยนี้จึงเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่วัยรุ่นใน ระบบการศึกษาในระดับลึก โดยใช้สื่อการสอนเพศ ศึกษาและความรู้เรื่องโรคเอดส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. เพื่อหารูปแบบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของวัยรุ่นและสร้างความมั่นใจให้กับวัยรุ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เรื่องเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิตประสานมิตร (กลุ่มทดลอง) และโรงเรียนวัดน้อยนพคุณ (กลุ่มเปรียบเทียบ)

2. เพื่อศึกษาระดับความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสองโรงเรียนดังกล่าว

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์และความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มที่ได้รับการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน

4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์และความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังได้รับการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **กลุ่มประชากรศึกษาและสถานที่ทำการศึกษา**
เป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งกลุ่มประชากรศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มทดลอง เป็นนักเรียนชาย โรงเรียนสาธิตประสานมิตร

1.2 กลุ่มเปรียบเทียบ เป็นนักเรียนชาย โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ

2. วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยจำแนกวิธีการศึกษาเป็นการทดสอบความรู้ก่อนทดลองชั้นลงมือปฏิบัติการทดลอง (การสอน การบรรยาย การปฏิบัติงาน การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น) และการทดสอบความรู้หลังการทดลอง

3. การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ก่อนและหลังการให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC กำหนดค่าความเชื่อมั่นทางสถิติในระดับร้อยละ 95 ($P < 0.05$)

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไปของประชากร แจกแจงความถี่ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างซึ่งแยกกลุ่มออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ก่อนและหลัง การทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบแต่ละกลุ่มด้วยสถิติ Pair-sample T-Test

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความสามารถตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติ Student's T- Test

การวิจัยเป็นแบบกึ่งการทดลอง (Quasi experimental research) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (experimental group) และกลุ่มเปรียบเทียบ (control group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยกลุ่มทดลองได้รับการศึกษากว่าคือ มีการรวบรวมให้ความรู้ สร้างปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ เป็นจำนวน 4 ครั้ง รวมระยะเวลา 4 ครั้ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ กลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้รับการจัดกิจกรรมใดๆ จากนั้นก็เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามก่อนและหลังการศึกษา โดยให้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบตอบ 2 ครั้ง ก่อนให้การศึกษา และสิ้นสุดการศึกษา ผู้ให้การศึกษาเป็นนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 อายุระหว่าง 21-23 ปี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และให้อาจารย์เป็นที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำ จนนักศึกษาแพทย์มีความมั่นใจเพียงพอที่จะให้สุขศึกษาความรู้แก่บุคคลอื่นจึงได้เลือกกลุ่มประชากรเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ

2 โรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ 2537)

$$n = \frac{400 N}{399 + N}$$

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{จำนวนประชากรทั้งหมด}$$

$$n = \frac{400 \times 200}{399 + 200}$$

$$= 133$$

การสุ่มตัวอย่าง: โดยวิธีตามสมัครใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิตประสานมิตรและโรงเรียนวัดน้อยนพคุณ โดยขอให้แก่นักเรียนชาย เพราะแบบสอบถามมีข้อความที่ไม่เหมาะสมกับนักเรียนหญิง นักเรียนที่เข้าโครงการเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตประสานมิตรจำนวน 119 คน และโรงเรียนวัดน้อยนพคุณจำนวน 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ของโรคเอ็ดส์ รวมถึงวิธีการคิด

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติและการปฏิบัติ โดยสมมติฐานสถานการณ์มีจำลองดูว่าแล้วจะเลือกปฏิบัติอย่างไร

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 กับนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบได้ค่า reliability แบบสอบถามเท่ากับ 0.65

(สูตรจาก บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ : 2533)

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบได้ค่า reliability แบบสอบถามเท่ากับ 0.53

(สูตรจาก บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ : 2533)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ติดต่ออาจารย์ผู้ปกครองของโรงเรียนทั้งสองแห่ง โดยขอพบผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองแห่ง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. สอนนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้เข้าใจในวัตถุประสงค์การวิจัยและให้ไปฝึกทักษะจนเกิดความมั่นใจ
3. ติดต่อขออุปกรณ์ที่ช่วยในการสอน สาธิต และเชิญผู้ช่วยเอดส์ให้สัมภาษณ์กับนักเรียน แล้วเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งก่อนและหลังการทดลอง
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนออกจากห้องทดสอบของโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC+(statistical package for social science) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความแตกต่างทางสถิติของการวิจัยครั้งนี้ โดยให้ความเชื่อมั่นในระดับมากกว่าร้อยละ 95 ($P < 0.05$) เป็นเกณฑ์การยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยซึ่งใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ ของข้อมูลในส่วนที่ 1
2. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ใช้สถิติ Paired sample t-test ทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มเดียวกัน
4. ใช้สถิติ Student t-test ทดสอบ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ
5. ใช้สถิติ Chi-square ทดสอบข้อมูลจำนวนนับ
6. ใช้สถิติ Z-test ทดสอบข้อมูลจำนวนร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบก่อนเริ่มการทดลองดังในตารางที่ 1 ตัวแปรที่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ระหว่างทั้งสองกลุ่ม คือ อายุนักเรียน, อายุเฉลี่ยของบิดามารดา, อายุเฉลี่ยของมารดาของนักเรียน สถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ด้วยกัน สัมพันธภาพ

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ

ลักษณะทั่วไป	กลุ่มทดลอง (119 คน)		กลุ่มเปรียบเทียบ (42 คน)		P-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศชาย	119	100	42	100	>0.05
อายุ					
ตัวอย่าง (ปี)	15.35 ± 0.51		15.25 ± 0.9		>0.05
บิดา (ปี)	47.10 ± 5.2		43.39 ± 5.63		>0.05
มารดา (ปี)	44.07 ± 5.25		42.83 ± 5.74		>0.05
สถานภาพสมรสบิดามารดา					
อยู่ร่วมกัน	102	85.71	32	76.19	>0.05
สัมพันธ์ภาพ					
บิดามารดา	106	89.07	34	80.95	>0.05
โดยส่วนร่วมท่านคิดว่า บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูท่านอย่างไร					
ปล่อยปละละเลย	2	1.68	2	4.76	>0.05
เข้มงวดกวดขัน	22	18.49	6	14.29	>0.05
ใช้เหตุผล	75	63.02	23	54.76	>0.05
ไม่แน่นอน	20	16.81	11	26.19	>0.05
ความรู้สึกของท่านต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา					
พอใจ	112	94.12	36	85.71	>0.05
สถานการณ์ด้านการเงินในแต่ละเดือน					
ไม่พอใช้	4	3.36	4	9.52	>0.05
พอดีไม่มีเหลือเก็บ	19	15.97	10	23.81	>0.05
พอดีเหลือเก็บ	97	81.51	28	66.67	>0.05
การดื่มแอลกอฮอล์	45	37.81	1.5	35.71	>0.05
เคยสักตามลำตัว	4	3.36	2	4.76	>0.05
เจาะหู	7	5.88	4	9.52	>0.05
มีคู่อีก	16	13.45	16	38.09	>0.05
เคยมีเพศสัมพันธ์	9	7.56	10	23.81	>0.05
ท่านได้รับความรู้เรื่องเอดส์จาก					
โทรทัศน์	113	94.96	36	85.71	>0.05
ครูอาจารย์	93	78.15	37	88.09	>0.05
โรงพยาบาล/สถานอนามัย	76	63.86	24	57.14	>0.05
วิทยุ	81	68.07	24	57.14	>0.05
หนังสือวารสาร	104	87.39	32	57.14	>0.05
เพื่อน ๆ	59	49.58	20	47.63	>0.05
โปสเตอร์	91	76.47	27	64.28	>0.05
ท่านต้องการทราบความรู้เรื่องโรคเอดส์ ทางด้านใดบ้าง					
ความหมายโรคเอดส์	58	48.74	15	35.71	>0.05
การติดต่อ	82	68.91	27	64.28	>0.05
อาการ	79	66.39	26	61.90	>0.05
วิธีฆ่าเชื้อ	82	68.91	25	59.52	>0.05
สถานที่ตรวจ	60	50.42	20	47.62	>0.05
สถานที่รักษา	63	52.94	16	38.09	>0.05
การใช้ถุงยางอนามัย	63	52.94	20	47.62	>0.05
การป้องกัน	88	73.95	28	66.66	>0.05

ระหว่างบิดา มารดา ตามความรู้สึกของนักเรียน ความรู้สึกของนักเรียนที่คิดว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูนักเรียนตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน ความรู้สึกของนักเรียนในด้านความพอใจต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาอยู่ในขั้นพอใจ สถานการณ์ด้านการเงินของนักเรียน การดื่มแอลกอฮอล์ การมีประสบการณ์การลักตามลำตัว การเจาะหู การมีคู่อริ ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์

2. ความรู้ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลองของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$) ดังตารางที่ 2 การทดสอบความรู้ของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังพบว่ามีความรู้เพิ่มมากขึ้น ($P<0.001$) ดังตารางที่ 3 ความรู้ของนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองพบว่าไม่แตกต่างกัน ($P>0.05$) ดังตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าความรู้ของ

คะแนนที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ามีความแตกต่างกัน ($P < 0.001$) ดังตารางที่ 5 ค่าที่วัดแสดงทัศนคติและการปฏิบัติของนักเรียนทั้งสองกลุ่มก่อนการทดลองพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ($P>0.05$) ดังตารางที่ 6 ในกลุ่มทดลองคะแนนในด้านทัศนคติและการปฏิบัติที่เพิ่มมากขึ้นหลังจากได้รับการอบรม มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.001$) ดังตารางที่ 7 ในกลุ่มเปรียบเทียบคะแนนในด้านทัศนคติและการปฏิบัติไม่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงหลังจากได้รับการอบรม ($P>0.05$) ดังตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่าคะแนนของทัศนคติและการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 2 แสดงความรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนการทดลองของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

คะแนนความรู้ก่อนทดลอง			
กลุ่มทดลอง	กลุ่มเปรียบเทียบ	Student-t-test	P-value
($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	Df = 1.59	
(N=119)	(N=42)		
26.65 \pm 2.85	26.33 \pm 3.61	0.576	>0.05

ตารางที่ 3 แสดงความรู้ของนักเรียนในกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงไป

คะแนนความรู้ก่อนทดลอง			Paired-t-test	P-value
กลุ่มทดลอง	หลังการทดลอง	เปลี่ยนแปลง		
($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	(d \pm SD)	df = 1.18	
26.25 \pm 2.85	44.36 \pm 4.56	+17.71 \pm 5.09	t=37.915	<0.001

ตารางที่ 4 แสดงความรู้ของนักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

คะแนนความรู้กลุ่มเปรียบเทียบ			Paired-t-test	P-value
ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	เปลี่ยนแปลง		
($\bar{X} \pm SD$)	($\bar{X} \pm SD$)	(d \pm SD)	0.679	
26.33 \pm 3.61	26.79 \pm 5.09	+0.45 \pm 4.31	df=41	>0.05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าความรู้ของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

คะแนนด้านความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง			
กลุ่มทดลอง ($\bar{X} \pm SD$)	กลุ่มเปรียบเทียบ ($\bar{X} \pm SD$)	Student-t-test df=159	P-value
+17.71 \pm 5.09	+0.45 \pm 4.31	19.618	<0.001

ตารางที่ 6 แสดงทัศนคติและการปฏิบัติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนการทดลองของทั้งสองกลุ่ม

คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติก่อนการทดลอง			
กลุ่มทดลอง ($\bar{X} \pm SD$) (N = 119)	กลุ่มเปรียบเทียบ ($\bar{X} \pm SD$) (N = 42)	Student-t-test df=159	P-value
29.93 \pm 3.33	21.357 \pm 3.245	0.965	>0.05

ตารางที่ 7 แสดงคะแนนในด้านทัศนคติและการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากได้รับการอบรมในกลุ่มทดลอง

คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติก่อนการทดลอง				
ก่อนการทดลอง ($\bar{X} \pm SD$)	หลังการทดลอง ($\bar{X} \pm SD$)	เปลี่ยนแปลง (d \pm SD)	Paired-t-test df=118	P-value
21.93 \pm 3.33	32.87 \pm 4.55	+10.94 \pm 4.61	25.88	<0.05

ตารางที่ 8 แสดงคะแนนในด้านทัศนคติและการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปในกลุ่มเปรียบเทียบ ระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์

คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติกลุ่มเปรียบเทียบ				
ก่อนการทดลอง ($\bar{X} \pm SD$)	หลังการทดลอง ($\bar{X} \pm SD$)	เปลี่ยนแปลง (d \pm SD)	Paired-t-test df=41	P-value
21.35 \pm 3.245	22.43 \pm 3.74	+1.07 \pm 4.29	1.618	>0.05

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบค่าคะแนนในด้านทัศนคติและการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

คะแนนทัศนคติและการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น			
กลุ่มทดลอง ($\bar{X} \pm SD$)	กลุ่มเปรียบเทียบ ($\bar{X} \pm SD$)	Student-t-test df=159	P-value
10.94 \pm 4.61	1.07 \pm 4.29	12.14	<0.05

การอภิปรายผล

เปรียบเทียบความรู้ทั่วไปสภาพแวดล้อมทั้งสองกลุ่ม

การศึกษาครั้งนี้ ได้วัดอายุนักเรียน, อายุบิดา/มารดา, สภาพสมรสของบิดา/มารดา, สัมพันธภาพของบิดา/มารดา, ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเลี้ยงดูของบิดา/มารดา, ความรู้สึกต่อการอบรมของบิดา/มารดา, ซึ่งเป็นสภาวะพื้นฐาน ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้เรื่องโรคเอดส์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน และการศึกษายังได้วัดสถานภาพด้านการเงินของนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเปรียบเทียบพฤติกรรม รวมทั้งพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์, การลักขโมยและการทะเลาะวิวาท ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ มักพบในผู้ที่ติดเชื่อเอดส์ หรือผู้ที่มีโอกาสถูกชักจูง ไปในทางที่มีแนวโน้มการติดเชื่อเอดส์สูง ซึ่งไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนที่แตกต่างกัน คือ การมีคูรักร และการเคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน โดยพบในกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่า ซึ่งไม่มีผลต่อการให้การอบรม เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมในกลุ่มทดลอง นอกจากนี้ การศึกษานี้ ยังได้บอกเพิ่มเติมถึงการได้รับความรู้โรคเอดส์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายว่า ได้รับความรู้หลายทางส่วนใหญ่จากโทรทัศน์แต่ไม่ได้ศึกษา ไม่ได้เปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบหรือไม่ เนื่องจากว่านักเรียนคนหนึ่งสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และการศึกษายังพบว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องการทราบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ด้านใดบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มต้องการทราบ การป้องกัน และการติดต่อ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้เปรียบเทียบระหว่างสองกลุ่มเนื่องจากนักเรียนแต่ละคนสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

เปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตนในกลุ่มทดลอง

ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการติดเชื่อเอดส์ของกลุ่มทดลอง หลังจากการให้การอบรมเพิ่มเติม โดยดูจากคะแนนแบบสอบถามที่วัดในเรื่องทัศนคติ วิธีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคเอดส์ พบว่าความรู้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตลอดจนมีความ

เชื่อมั่นต่อนักศึกษาแพทย์พี่เลี้ยงที่มีวัยใกล้เคียงกันมาสอน กลุ่มทดลองได้รับความรู้ ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีขึ้น และสามารถตอบคำถามในการประพฤติปฏิบัติเพื่อการป้องกัน โรคเอดส์ได้ถูกต้อง ดังคำกล่าวที่ว่าทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคล จะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ที่มีอยู่ของผู้คนนั้น คือ ผู้ใดมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นดี ทัศนคติมักจะติดตามไปด้วย (Zimbardo et al 1997 : 53) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิมล คำสวัสดิ์ (2533 : 81) พบว่า หลังการจัดโปรแกรมสุขศึกษา ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมจากแม่บ้านอาสาสมัคร ในการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเองของสตรีในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าสตรีในชุมชนแออัด มีทัศนคติในการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

เปรียบเทียบความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนในกลุ่มเปรียบเทียบ

ในกลุ่มเปรียบเทียบ หลังจากสองสัปดาห์ผ่านไป พบว่า ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตนดีขึ้นเล็กน้อย เมื่อนำมาคิดสถิติแล้วไม่พบคะแนนที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$) คะแนนที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย อาจมาจากการตอบแบบสอบถามก่อนการทดลอง ทำให้เกิดความสนใจเห็นความสำคัญและรู้สึกเป็นกันเองกับนักศึกษาแพทย์พี่เลี้ยง ที่มีวัยใกล้เคียงกัน จึงกล้าพูดคุยสอบถาม หรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสาร เพื่อน และอื่นๆ เป็นต้น

เปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตนทั้งสองกลุ่ม

ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบต่อโรคเอดส์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่าทั้งความรู้ ทัศนคติในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเพิ่มขึ้นในกลุ่มทดลอง มากกว่าในกลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพในการให้ความรู้ของนักศึกษาแพทย์พี่เลี้ยง (ที่มีอายุใกล้เคียงกัน) อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองเกิดความเชื่อมั่นในนักศึกษาแพทย์พี่เลี้ยงผู้สอน กระตุ้นให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ในการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้นด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่วัยรุ่นในระดับลึก โดยใช้สื่อการสอนเพศศึกษาและความรู้เรื่องเอดส์ ที่ได้สร้างขึ้น กระตุ้นนักเรียนให้เกิดความเชื่อมั่นในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคเอดส์

2. รูปแบบในการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของวัยรุ่น คือ การให้ความรู้ด้านเพศศึกษาและการได้สัมผัสกับผู้ป่วยติดเชื้อ HIV จริง ได้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการติดเชื้อจากผู้ป่วยจริง และก่อนให้เกิดความมั่นใจให้กับวัยรุ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนา ความสามารถของตนเอง

3. วัดระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์ ของนักเรียนชายในโรงเรียนทั้งสอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่มีความแตกต่างกัน

4. วัดระดับทัศนคติและความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่มีความแตกต่างกัน

5. เปรียบเทียบความรู้เรื่องโรคเอดส์ และความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มที่ได้พัฒนาความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มที่ได้พัฒนาความสามารถของตนเอง มีมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน

6. เปรียบเทียบระดับความรู้เรื่องโรคเอดส์ และความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลังการอบรม มีมากกว่า ก่อนการอบรม

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมอบรม ด้วยวิธีการ เช่นการบรรยาย การสัมภาษณ์ พูดคุย กับผู้ป่วย HIV และความรู้ด้านเพศศึกษา ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความรู้ ทัศนคติการปฏิบัติตน เพื่อการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งไม่ได้รับโปรแกรมการอบรมนี้ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองของกลุ่มทดลองที่เป็นวัยรุ่น เพื่อป้องกันโรคเอดส์

ข้อเสนอแนะ

1. การอบรมวัยรุ่นในการป้องกันโรคเอดส์ นอกจากให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ วิธีการติดต่อ วิธีการ

ป้องกันแล้ว การสัมภาษณ์ผู้ป่วยติดเชื้อ HIV ด้วยความมีมารยาทและเป็นกันเอง และการสอนที่ผู้สอนและผู้ถูกสอนมีวัยใกล้เคียงกัน น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความไว้วางใจหรือเป็นกันเอง เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ในการป้องกันโรคเอดส์ด้วย และควรจะมีการขยายการศึกษาโดยนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มวัยรุ่น ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ ต่อไป

2. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการให้ผู้สอนที่มีอายุใกล้เคียงกับผู้รับการสอนว่าจะมีความแตกต่างกับผู้สอนที่มีอายุห่างกับผู้รับการสอนหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข คู่มือการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก, 2538.
2. กุลธิดา ไชยวรรณและคณะ การศึกษาการได้รับบริการการดูแลผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยโรคเอดส์ที่บ้านในจังหวัดลำปาง กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพัฒนา, 2539.
3. โครงการโรคเอดส์ สภากาชาดไทย คู่มือการดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยครอบครัวและชุมชน กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์ ครูสภา, 2539.
4. จารุวรรณ รัตนสุวรรณ "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความร่วมมือในการรักษาของผู้ป่วยโรคเอดส์" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.
5. ขวาล ไพรัตน์กุล เทคนิคการวัดผล กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
6. เชิดศักดิ์ โกวาสินธุ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ กรุงเทพมหานคร สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
7. เทพพนม เมืองแมน และสรวง สุวรรณ, พฤติกรรมองค์การ กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
8. นวลน้อย ธรรมกิติคุณ "ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อเอดส์ในประชาชนเขตอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี" รายงานการวิจัย, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี, 2538.
9. บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามเจริญพานิชย์, 2535
10. ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, 2527.
11. ไพศาล แจ้งพานิช การวัดผลการศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
12. มนูญ ดนะวัฒนา จิตวิทยาพัฒนาชีวิต, กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2526.

13. มัลลิกา ตั้งเจริญ "การรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และความสามารถในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในหญิงอาชีพพิเศษ" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
14. โยธิน ศันสนยุทธ และจุฬพล พูลภัทรชีวิน จิตวิทยาสังคม กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2524.
15. วิสวา ศรีวัฒนวรชัย "ประสิทธิผลการจัดโปรแกรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่เจ้าหน้าที่มาลาเรียในเขต 3 ชลบุรี" รายงานการวิจัย, สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 3 ชลบุรี, 2539.
16. วิไล กิจพงษ์ และคณะ "การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์และการตัดสินใจปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดจันทบุรี" รายงานการวิจัย, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี 2538.
17. วิมล คำสวัสดิ์ "ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมจากแม่บ้านอาสาสมัครในการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
18. วัฒนา วุฒิวรรณ "การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยการใช้และไม่ใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันกามโรคและโรคเอดส์ในกลุ่มชายที่มีอัตราเสี่ยงสูง ณ ศูนย์กามโรค เขต 3 จังหวัดชลบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
19. สุดา พะเนียงทอง และคณะ "ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดระยอง" รายงานการวิจัย, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง, 2539.
20. สุภาพ ไยแก้ว "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับความร่วมมือในการรักษาของผู้ป่วย โรคตับอักเสบบี" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
21. อุทัย นีรัญโต หลักการบริหารงานบุคคล กรุงเทพมหานคร : พรพชนา, 2523.
22. อัจฉรา สนธิรัตน์ "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วในพื้นที่ที่พบอัตราการติดเชื้อเอดส์สูงของจังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
23. อัจฉรียา ดุลยกาญจน์และคณะ "การประเมินผลสื่อที่ใช้ในการดำเนินงานสุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ด้านสาธารณสุขในประชาชน จังหวัดนครพนม" รายงานการวิจัย สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนครพนม, 2537.
24. อัจฉรียา ดุลยกาญจน์และคณะ "การประเมินผลการดำเนินงานของผู้ดำเนินงานหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน ในเขตจังหวัดตราด" รายงานการวิจัย, สำนักสาธารณสุขจังหวัดตราด, 2540.
25. Bloom SJ, Thomas H, Geroge FM. Hand book on formative and summative education of student teaching. New York : McGraw Hill Book Company, 1991.
26. Good VC. Dictionary of education. New York : Mc Graw Hill Book Company, 1973. Thurstone LL. Reading in attitude theory and measurement : Attitude can be measured. New York : John Willey and sons, 1976.

(นำเสนอมผลการวิจัยนี้ ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2541 ในการประชุมเอดส์โลกครั้งที่ 12 ณ กรุงเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์)